

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Avis.

— Acesta e cel din urmă număr ce se mai trimite aceloră dintre primitorii foii noastre, cari nu și-au renouit încă abonamentul pe 1901.

— Cei-ce sunt cu ceva în restanță, trimită măcar restanța și ceară să le trimitem foaia mai departe, și, la cerere, li-o trimitem carăși.

— Cei cari nu ne datoresc cu nimic, cu atât mai vârtos o pot primi și mai departe, dacă ni-o cer prin o scrisoare anume.

Reîntinerirea poporului român.

I

Dr. V. Babeș, medicul de mare renume dela București, a ținut de curând acolo o conferență, arătând primordia mare ce amenință poporul român prin faptul, că de o bună vreme încoace, el merge tot scăpătând în ce privește dezvoltarea sa fizică (trupească) și de va merge tot așa, are să rămână tare napoi față de alte popoare, ba s'ar putea să-i crească în propria casă, în propria țară, altele peste capul lui.

Invățatul doctor caută să afle din rădăcină pricinile acestei triste arătări, ca apoi să arate măsurile ce sunt de luat pentru a ridica stavile rēului, și-a începe cu o zi mai curând lucrarea de reîntinerire, de reîmprospătare (regenerare) a acestui popor nouă tuturor scump.

Vom schița pe rând cercetările profesorului Dr. Babeș, dându-le pentru cetitorii „Bunului Econom“, traduse, după obiceiul nostru, în limbă populară, pe înțelesul tuturor. Iată-le:

Ori-ce organism (adecă ori-ce întreg alcătuit din mai multe mădulări vii), trece în dezvoltarea sa prin felurite

schimbări, stări. Are o stare de creștere, una în care stă cam pe loc, și una de declin, de mers în jos. Un popor scoboritor din neamuri voinice dezvoltându-se treptat, va avea o putere de viață și o chemare în lume mai însemnată ca alte popoare, întocmai cum un om din părinți voinici va putea avea o dezvoltare mai bună, mai puternică și o viață mai lungă, ca cel din niște părinți scăpătați

Eu cred că poporul român s'a născut din părinți voinici, anume din popoare primitive, nestricate, și astfel poartă în sine germenul (sămēnța) unei dezvoltări treptate, de vreme ce acele popoare s'au împreunat cu semințiile romane (aduse aici de Traian) cele cu însușiri mari civilizatoare de ale Romanilor.

Ar trebui deci ca prin această fericită împreunare, sănătatea popoarelor vechi (găsite aici) să se găsească acum împreunată cu însușirile civilizatoare și de înaintare ale Romanilor.

Nu trebuie însă să uităm, că popoarele primitive (de rând, de jos), pe lângă partea bună, aveau și însușiri rele de neînvins, ca credințe deșarte și o patimă oarbă, locală, care să împotrivesc înaintării. Ear' Romanii aduși de Traian și Aurelian, aduseseră cu ei germenul scăpătării din țara lor, și ei au putut lăsa moștenire poporului nou ce s'a format din ei, poporului român, aplecări ducătoare la scăpătare, ca: lacomia, duhul de întrigi (zizanii, certe), poște de lux și de risipă în blăstămății, mai cu samă însă acea nenorocită iubire de sine și de al seu, care nu se mai uită și la viitor, ci pentru foloase personale și de o zi, nesocotesc binele de obște. (Căci trăind coloniștii romani ca domni pe spatele popoarelor găsite aici, ușor s'au putut face oameni cu atari însușiri, cari apoi au trecut din tați în fii.)

Ce pricepem deci prin reîntinerirea, sau renașterea națiunii române?

întreabă dl Dr. Babeș. Ca să putem vorbi de renașterea sau întinerirea ei trebuie să îngăduim că ea a scăpătat odată, sau e cel puțin la un început de scăpătare, din care așteaptă ridicarea, reîntinerirea.

În adevăr, nu putem tăgădui, că populațiunea română, arată semne de scăpătare. Vedem mai ales scăpătarea straturilor de sus ale poporului, având aceleași pricini ca și la străbunii nostri romani: lipsă de patriotism, egoism (iubire de sine), apoi un scepticism (nepăsare rece) față de toate lucrurile sfinte, umanitare și naționale! Suferim de păcatele popoarelor, cari s'au ridicat prea repede și nu cunosc de-ajuns lupta aspră pentru traiu.

Precum popoarele primitive (de rând, de jos), venind în atingere cu civilizațiunea (cultura), primesc mai repede dela ea părțile stricacioase: poște netrebnice, patimi, nervositate, boale, — așa și tinerii nostri trecuți prin școalele streine mari, se întorc acasă de cele mai multe ori stricați, cinici, înzestrați cu oare-cari pregătiri de a cuprinde o slujbă în țară, în care însă, în loc de a lucra la ridicarea neamului, cearcă să-și facă numai mendele personale, spre paguba binelui public. Puține abateri bune dela regula aceasta.

Dar' nădejdea mea e, că națiunea română este încă tineră. E adevărat că a trăit veacuri, dar' într'o stare de amortire, și numai de câteva zeci de ani ea se arată și să se ridice ca o națiune civilisată în mijlocul națiunilor mari europene, dând pept cu înfririle streine, și cercând să se arate ceva în fața aceloră. Nu mă îndoesc deci că suntem o națiune tineră, și știm că organismele tinere, pot fi reîntinerite, reîmprospătate, pornite pe calea îndreptării, chiar când arată începuturi de scăpătare.

Pentru a încerca însă reîntinerirea

națiunii, trebuie mai întâiu să o rupem cu scăpătarea morală (sufletească) care hotărăște și pe cea fizică (trupească), — trebuie ca straturile de sus, inteligente, să se rupă pe o clipă de egoismul nesocotitor al viitorului neamului, să ne oprim prin o sforțare morală de pe povârniș, să cercetăm pricina scăpătării sus și jos, și mijloacele de îndreptare!

(Va urma).

Din țară și din afară.

— ÎNȚEPLĂRILE SĂPTĂMĂNI —

— *Anglia* are zile grele. Afară de știrile neliniștitoare ce-i vin dela Buri, săptămâna asta i-a mai adus o grijă mare: regina Victoria, de altfel bătrână peste 80 de ani, s'a bolnăvit greu dintr'una. Luni-Marți ea a zăcut fără să știe de sine și toate știrile vesteau, că moartea ei se așteaptă să urmeze în fiecare oră. Nu mai cunoștea pe nime, trăgea de moarte. Împăratul Germaniei ca nepot al Reginei a grăbit la patul de moarte al ei, dar medicii nu l'au mai lăsat la dînsa, să nu-i mai tulbure mersul altfel liniștit al boalei.

Marți sara la 7 apoi a murit. Ea lasă 6 fii în viață din 9 câți a avut, și mulțime de nepoți. Trei din fiii ei au ajuns și ei pe tronuri, ear' din nepoți vre-o 6. Fiul seu *Edward Albert* a luat în ziua următoare frânele domniei în mână, jurând pe constituția țării și jurându-i și lui credință ministri și parlamentul și arhieriei. Regele *Edvard Albert* e azi de 59 ani.

— Marele vis slav în *Balcani* își ridică earăși spectrul său. De nou se scrie des și mult despre lucrarea liniștită dar' sigură și cu socoteală, a Rusiei, întru întărirea fraților săi slavi (Sârbi, Bulgari și Muntenegreni) din Balcani, adecă dincolo de Dunăre dela România. Face totul ca aceste trei țerișoare să se lege într'olaltă prin o alianță, în înțelesul căreia să lucreze așa, ca înriurirea Rusiei să crească mereu și în cele politice și în cele economice asupra Răsăritului și vecinătatea Constantinopolului, ear' înriurirea Împărăției noastre și prin ea a Germaniei, să fie mereu stânginită, respinsă. Cu vremea apoi va pune în capul acestor țeri un

singur domnitor, și vor forma un mare stat slav acolo, și atunci înaintarea spre mult rivnitul Constantinopol, va fi mai puternică; dar' și România și Ungaria, căzute la Mează-zi între o atare împărăție slavă și la Miază-Noapte între puternica Rusie, vor fi în acele zile greu amenințate în libera lor mai departe desvoltare.

— *Burii* se silesc să se adune în o trupă mare, să dea un atac puternic Englezilor

Generalul englez *Kitchener* a început a ridica furci în Transvaal și Orange. După cuprinderea țărilor adecă Englezii au jurat pe *Burii* găsiți încă pe acasă sau prinși, că nu vor mai lupta contra Englezilor, și așa i-au lăsat slobozi, să-și vadă de economie. Străbătând însă earăși trupe de Buri prin țară, unii din cei-ce au depus jurământ, îl calcă alăturându-se trupelor bure. Pentru aceștia ridică *Kitchener* furcile, și dacă-i prinde îi spânzură.

Vermii de mătăsă.

Mătasa, odinioară cunoscută aproape numai ca de leac, se răspândește tot mai mult, și nu numai în orașe, ci și în sate. Sărăcul se întrece cu bogatul în cumpărarea mătăsărilor.

Nu numai alțițele și peste tot chindisiturile iilor, cămeșilor, șurțelor, crătințelor, peptarelor și cojoacelor, se gătesc în parte mare cu mătăsă, ci se cumpără carpe, șurțe și chiar haine întregi de mătăsă. Afară de aceste atâtea altele în casă.

Lucrurile de mătăsă, ce e drept, sunt frumoase și ademenitoare, dar' sunt scumpe, scumpe afară din cale, indeosebi pentru sărăc. Ear' mulți din cei-ce cumpără astfel de lucruri, al căror preț trece peste puterile lor, trebuie să dea îndărăt în avere, să sărăcească. Nu rămânerea în loc însă și nici la o întâmplare sărăcia trebuie să fie ținta noastră a tuturor, ci bunăstarea mereu crescândă.

Între mijloacele de a înainta în bunăstare, se numără fără îndoială și creșterea vermilor de mătăsă, sau producțiunea mătăsii.

Această indeletnicire este una din cele mai bănoase, și precum se știe, ținuturi întregi din Italia și

Francia s'au îmbogățit și au ajuns la o stare înfloritoare numai prin creșterea vermilor de mătăsă, pentru-că mătasa se poate întrebuița în foarte multe chipuri, și aceasta e pricina, că ea este una din materiile cele mai căutate și mai bine plătite.

Precum în anumite ținuturi din Italia și Francia creșterea vermilor de mătăsă a adus bunăstare și înflorire, tot așa ea poate aduce și la noi.

Frăgarii, cu ale căror frunze se hrănesc vermii de mătăsă, cresc și le umblă foarte bine în toate țerile locuite de Români. Ear' unde este la îndemână frunză de frăgar, creșterea vermilor de mătăsă se poate începe fără zăbavă.

De altă parte abia este vre-o indeletnicire mai ușoară decât creșterea vermilor de mătăsă, indeletnicire, care se poate săvârși de femei, de bătrâni și chiar de copii. Ori-care plugar, ce-și are căsuța sa, șură sau măcar un șopru curat, poate să se indeletnicească cu creșterea vermilor de mătăsă, dacă nu-i lipsesc câțiva frăgari la uliță, în curte și în grădină pentru hrana vermilor.

Mare înlesnire este în creșterea vermilor de mătăsă și din pricina, că ea se face într'un timp când nu s'au pornit din greu celelalte lucrări economice și pentru-că ea nu ține mai mult de 7 săptămâni. În timpul acesta scurt ar putea câștiga fiecare familie românească dela 100 coroane în sus, după-cum adecă are la îndemână frunză mai multă sau mai puțină. Și cum lucrarea aceasta, ușoară fiind, o pot săvârși chiar și copiii nehnarnici pentru altceva, femeile și bătrânii, credem că toți avem datorია de a stărui pentru răspândirea creșterii vermilor de mătăsă în comunele noastre.

Încât pentru prăsirea frăgarilor în număr cât mai mare, în țeara noastră este o înlesnire, ce nu se găsește ori și unde. Anume: comunele și școalele, cerând sămânță de frăgari și frăgari de prăsilă, le capătă în cinste! Statul împarte sumedenie de sămânță și frăgari în fiecare an. Doritorii de a prăsi astfel de arbori folositori au să se adreseze inspectoratului de mătăsărit al țerii, în Szegszárd.

Având în vedere că 100 de coroane mai mult la an, pentru un plugar este o sumă destul de însemnată, și că aceasta, cum am arătat, se poate

câștiga cu mare înlesnire, fără a împedece celelalte lucrări de acasă sau din câmp, nădăjduim, că se va face o pornire spre bine în această privință. De altfel, în această afacere de mare folos, vom mai scrie.

ROMUL SIMU

AGRICULTURA

De unde și cu ce să se înceapă îmbunătățirea plugăriei?

Cei mai mulți plugari cred, că ei toate le știu și că astfel n'ar avea trebuință să mai învețe nimic. Stăpâniți de această credință, lucru firesc, greșită, ei rămân nepăsători față de înoirile bune și folositoare, ce zi de zi se fac pe câmpul cel nemărginit al plugăriei și nu dau un pas măcar pentru a-și îmbunătăți și ei unele și altele din cele cu cari au rămas înderēt.

Nu se poate zice, că avem soiurile cele mai alese de animale. Multe s'ar putea începe pentru îmbunătățirea lor. Soiurile alese de animale ridică în mod foarte însemnat venitul plugăriei. Cu unele animale, de altfel foarte folositoare, ca albinele și vermi de mătăsă, nu ne îndeletnicim aproape de loc! Câte greșeli nu facem apoi în hrănirea și îngrijirea animalelor? Și toate aceste din neștiință.

Trecând dela curte în grădină, o găsim părăsită, și unde se și lucră, ea nu aduce nici pe jumătate atâta venit, cât ar trebui și ar putea să aducă.

Legumile, în mare parte și poamele, le cumpărăm dela străini!, ear' cei-ce avem poame de vânzare, avem de obicei soiuri de rând, cari abia se plătesc cu jumătate prețul soiurilor de frunte! Câte avem deci de îndreptat și în grădină, în cea grădină unde ar trebui să fie și locul unei stupini bine îngrijite, și al câtorva frăgari trebuincioși la creșterea vermilor de mătăsă.

Eșind în câmp, întâlnim earăși sumedenie de greșele, unele mai mari decât altele. De obicei vedem sēmēnate numai două feluri de plante: grâu și cucuruz. Sēmēnarea trifoiului, lucernei și napilor de nutreț, pare-că se încungiuță inadins! Cu toate-că bucatele se plătesc destul de slab, și o îmbunătățire a plugăriei mai mult e de a se aștepta dela o mai bună economie a vitelor, care însă

nu se poate nici închipui fără plante de nutreț cultivate inadins!

Unde mai pui, că de părăsirea ogorului nu e nici vorbă? Și că fēnațelor nu se dă aproape nici o îngrijire?

N'avem în comune tovărășii pentru cumpărarea mașinilor de plugărie, cu al căror ajutor se putem porni o economie mai înțeleaptă.

Iată dar', că la noi aproape toate sunt de îndreptat, pentru-ca plugăria se poată da înainte, și noi să ajungem la o socoată mai bună.

Rugăm pe plugarii nostri să se gândească asupra acestor lucruri și să înceapă câte ceva cât mai de grab!

MESERII

Drepturile și datorințele sodalilor.

Când un sodal (calfă) intră în lucru la un măestru sau industriaș, ei încheie un contract, de obicei numai verbal (cu gura). Acest contract are putere îndatoritoare pentru amândouă părțile după timp de o săptămână, care se numește timp de probă.

Măestrul nu poate primi pe sodalul, care nu e în stare să dovedească, că legătura dintre el și stăpânul său de mai nainte s'a desfăcut în înțelesul legii. Primind un sodal, care ar fi eșit în mod neiertat dela stăpânul său, măestrul ia și el răspunderea pentru toate pagubele ce a suferit stăpânul de mai nainte din pricina sodalului primit.

Implinindu-și îndatoririle în înțelesul contractului, sodalul poate să-și caute lucru, unde îi place, adecă își poate schimba și alege stăpânul după dorință, fie la meseriaș, fie la industriaș (în fabrici) sau la alți întreprinzători (la alte îndeletniciri).

Dacă n'au făcut o învoială deosebită, stăpânul nu poate cere dela sodal alt lucru, decât cel-ce se ține de purtarea meseriei sale, și chiar și acesta numai intrucât nu trece peste puterile trupești ale sodalului. Ear' în sēr-bătorile prescrise de religiunea sodalului, stăpânul este îndatorat să-l lasă a lua parte la serviciul dumnezeesc.

Legătura dintre stăpân și sodal se poate desface de obicei pe lângă abdicere (înștiințare) cu 15 zile mai înainte, dacă nu cumva între stăpân și

calfă s'a făcut vre-o învoială deosebită, sau dacă ordinea (rēnduiala) fabricii nu a statorit altcum.

Pentru sodalii din prāvālii (bolte) în lipsa unei învoeli deosebite, timpul de abdicere este de 6 săptămāni.

Pentru sodalii din fabrici și de negoț, cărora le sunt încredințate lucrări mai însemnate, ca acele de comptabili (purtătorii de socotele), cassieri, conducători de afaceri, magazineri, ș. a., timpul de abdicere este de 3 luni.

Dacă sodalul lucră pe bucată (pe dārāb), nu poate eși dela stăpân până nu și-a sfirșit lucrul început, chiar și dacă a înștiințat la timp eșirea sa, asemenea și sodalul, care a luat avansuri (plată înainte), nu poate eși până nu s'a plătit de tot de ele.

Sodalul, care în contra legii își părăsește stăpânul, poate fi adus înderēt cu ajutorul deregetoriilor industriale și silit să facă destul datorințelor sale. Afară de aceste poate fi pedepsit cu o pedeapsă în bani de 40 coroane.

Sunt anumite casuri, în cari sodalul poate fi slobozit sau țipat fără nici o înștiințare, adecă numai decăt, și adecă:

1. dacă face o crimă în vederea unui câștig;
2. dacă bate pe stăpân, pe încredințatul acestuia, ori pe un membru din familie, sau le vatēmă onoarea (cinstea); mai departe dacă se împotrivesc cu înderētnicie împlinirii datorințelor, sau dacă peste voia stăpânului prāsnuiește o zi întregă în timp de lucru fără nici un temeiu;
3. dacă, fără a lua în seamă dojenele, prin nesocotința sa primejduiește siguranța casei sau a afacerii;
4. dacă este judecat la închisoare de peste 3 zile;
5. dacă nu este în stare să îplinească lucrul, ce a luat asupra-și;
6. dacă suferă de cutare boală lipicioasă, ori și numai scārboasă;
7. dacă, neținēnd seama de încrederea stăpânului, primejduiește întereșele (câștigul) acestuia;
8. dacă sodalul, încontra voii stăpânului său, face negoț pe socoteala sa ori pe a altei persoane străine.

Când sodalul este slobozit pe temeiu punctelor 5. și 6. mai sus numite, și vine treaba la o despăgubire oare-care, aceasta se statorește pe temeiu contractului și al legii.

(Va urma.)

STUPĂRIT

Prelegerea dlui Simu.

(Urmare).

Totdeauna însă am fost de credință, că lumea nu trebuie îmbătățită cu povești, spunându-și că cutare, și cutare, ba toți de-arândul, se pot feri așa și așa, prin cultivarea albinelor. Fapt e, că stupăritul poate adăuga mult, foarte mult, la îndestularea a numeroase familii și la înaintarea lor. Căci, dacă cineva ține peste iarnă s. p. numai 10 stupi buni, bogați în miere și albine, și cu matce tinere, poate să aibă dela ei cel puțin 10 roi de frunte în luna lui Maiu, sau la începutul lui Iunie. Fiecare din acești roi timpurii poate să adune cel puțin 10 kgr. de miere și 2 de ceară. Toamna ucizând roii, am avea la 100 kgr. miere și vr'o 20 kgr. ceară. Dacă vom prețui kgr. de miere numai cu 40 cr. și kgr. de ceară numai cu 1 fl. 20 cr., vom avea peste 60 fl.; dar' se zicem numai 50 fl. Nu-s aceștia bani pentru ori-care familie dela sate? Ba în timpurile grele ce străbatem, când cerințele vieții sunt tot mai mult e și mai mari, când mândria și risipa se stăpânește tot mai mult în mijlocul nostru, o sumă de câteva zeci de floreni, câștigată cu puțină osteneală, venindu-ne așa zicând mai în dar, nu trebuie scăpată din vedere!

Tocmai de aceea ni-se impune datorința de-a ținea stupi cât mai mulți, a învăța cât mai bine tainele lor, ca cu chipul acesta să putem avea folos cât mai mare dela ei.

Dar' mierea este o bucată gustuoasă, nutritoare și ușor de mistuit, ce ar trebui introdusă în toate casele românești. Măncată cu pâne și mămăligă, mierea poate înlocui multe bucate; cu deosebire Mercurea și Vinerea, și peste tot în posturi, ea ar fi o bucată cum nu se poate mai bună.

De altcum mierea este prețioasă nu numai ca nutremânt, ci se mai poate întrebuința în locul zăharului: în cafea, în beuturi, ș. a. Odinioară, până a nu se ști pregăti zăharul, mierea avea o trecere foarte mare și chiar și acum, având miere, n'am fi siliți să dăm banii pe zăhar.

Se vor afla însă unii, și anume fabricanții, și negustorii, cari s'și zică: „ei, și ce vom face atunci noi cu zăharul?” Fabriци de zăhar românești

n'avem; puțini negustori români, ce e drept avem, și aceștia ne vând zăharul adus din alte părți, adesea din alte țeri și dela alte neamuri. N'ar fi oare mai bine, ca ei să vândă miere produsă de Români, și cu chipul acesta să se învârtă și rămână banii între noi?

(Va urma)

Din Zarand.

== In 27 Dec. v. în Brad a avut loc conferența preoțească a tractului Zarand, cercetată fiind de 14 preoți și luând o hotărâre în afacerea înființării fondului preoțesc propus de consistor.

== In 1 Ianuarie v. tinerimea Zarandeană a aranjat o petrecere cu concert în favorul mesei studenților. Concertul a reușit foarte bine. Era un grup de tineri sub conducerea dlui Șortan, care a stors multe aplause publicului. S'a ținut și un discurs (prin dl E. Pop) despre «prin muncă la fericire» ear' dl Bârna a jucat admirabil pe jidanul galițian producând mult haz. Peste tot toată producțiunea a fost bine reușită.

După producțiune a urmat jocul. Corespondentul ne scrie că atât succesul moral cât și material a fost mulțumitor pentru inițiatorii producției.

A avut loc și o întâmplare de haz. La miezul nopții tinerii coriști închinând pentru câte un fruntaș dela petrecere, cântau «Să trăiască intru mulți ani!» Un sergent de gendarmi, bizăit de niște domni străini și crezând că tinerii cântă »Să trăiască domnul Țar« (adecă împăratul rusc), s'a dus la tineri și i-a luat la răspundere că ce cântă ei pentru un împărat străin! Au ris bine de el. Dar totuși ca mâne mai mulți inși au fost citați pe la pretură, unde s'a luat protocol cu ei ca să se afe și oficios de n'a fost acolo vre-o vorbă neiertată.

ȘTIRI DE TOT FELUL

După traiu prea bun, glonț! Din Uioara se scrie „Tribunei“ dela 19 Ianuarie: Chiar azi mi-a venit la cunoștință, că preotul reformat și proto-pop în comuna Magyar-Péterlaka, ca director la «Asociațiunea» comunală de acolo, după-ce a păgubit banca cu 30.000 coroane și-a falsificat mai multe cambii pe numele poporenilor săi și

le-a schimbat la «Agrárbank» în Murș-Oșorheiu, în valoare de aproape la 40.000 coroane, și-a tras un glonț prin cap pe mormântul maică-sa. Cercetarea curge la judecătoria din Târgul-Murșului.

Se prăpădesc de-a rândul nemeșii din Ardeal. O foaie ungurească din Cluj plânge amar soarta nemeșilor maghiari. După-ce arată, că în veacul trecut s'au stins foarte multe din familiile nemeșesti din Ardeal, zice că de va merge treaba tot așa, veacul, în care am intrat, nu va mai lăsa celui-ce-i va urma decât doar' pomenirea, că a trăit și în Ardeal odată o falnică nemeșime.

Înainte cu 50 de ani în Ardeal erau 60 de familii nemeșesti. Azi mai sunt numai 30.

La gimnasiul din Brașov s'a restabilit, spre bucuria tururora, starea de mai înainte în conducere. P. V. Consistor a poftit pe dl Virgil Oniț să-și reocupe postul de director, și a nimicit hotărârile rezboinice ce le luase Eforia contra d-sale. Dl Oniț și-a reocupat meritatul post.

Sfârșitul dureros al unei familii. Până înainte de Crăciun cu vr'o lună, în casa marelui proprietar Alexandru David din Felső-Héreg era o deplină mulțumire și fericire. Au urmat însă boale epidemice în familie, difterie și vârsat, cari într'o săptămână au stins vieța a trei fete: una de 7 ani, alta de 9 și-a treia de 10 ani; ear' în altă săptămână au murit de aceleași boale un băiat de 15 și altul de 17 ani, cari erau elevi la școala militară Terezianum din Viena și cari, veniți de sărbători acasă, se molipsiră și ei de boala ce bântuia în familie.

Mama, care atât de mult își iubea copiii, neputând suporta durerea, s'a bolnăvit de apoplexie (gută) și în câteva ore a murit și dinsa. În fața acestei lovituri soțul-părinte își perduse și mințile. Câteva zile dela înmormântarea familiei, nenorocitul mereu alerga în cimiter, la scumpele morminte. Într'una din zilele trecute și-a tras apoi și el un glonț în cap și-a doua zi a fost găsit mort la mormântul soției sale, lângă care a și fost înmormântat.

Astfel, în chip atât de dureros și în câteva zile, s'a sfârșit o întreagă

familie în care ani de zile se sălășluise mulțumirea și fericirea.

Răsplată ministrilor rusești. Țarul a dăruit drept răsplată pentru meritele câștigate în afacerea căilor ferate din Mandjuria, câte 200.000 de ruble ministrilor Kuropatkin, Lamsdorff Witte și Hirkow.

»Spicuirile Literare« (No. 3) adause la numărul de față al »Bunului Econom« duc un variat și ales material de cetit, în care cetitorii vor afla nu numai o plăcere, ci și o stăruință nobilă de a-i face pe oameni mai buni, primită această stăruință pe nesimțite, prin o plăcută cetire. Nuvela »Suflet de mamă« scoasă din »Noua Revistă Română« dela București, e descrierea mișcătoare a inimei unei mame bune, pe care după-ce am cetit'o, par'că ne simțim și noi mai bine, căci ea e ca un strigăt viu și puternic care ne-a intrat în inimă și simțim cât trebuie să cruțăm astfel de ființe bune ca mama din această istorioară. În bunătatea ei, ea iartă gresala fiului, dar noi nu-l putem ierta, după cetirea nuvelei! — Aduc apoi »Spicuirile« poesii de Stavri, Bârsan, Cornelia din Moldova, populare, o bună schiță tradusă din nemțește de amicul nostru R. S., o schiță veselă (Dedicație), un fel de necaz între un tânăr și o coconiță; o anectodă de Stăncescu, etc.

Un soldat român înghețat ca sentinelă. Ionaș Dumitru, infanterist la regimentul 51 din Cluj, din pricină că a fost prea mult timp ținut ca sentinelă (vardă) la magazinul de făină ces. și reg., a înghețat sërmanul peste noapte, spune »Tribuna«. Și-a făcut bietul Român datoria până la urmă și mai bine și-a pus viața în luptă cu frigul cel vrășmaș, decât să-și părăsească postul. I-au făcut o frumoasă îngropăciune cu muzică și cu paradă. Dar' pare-mi-se parada asta a mărit și mai mult durerea și suspinul celor de acasă, a părinților și fraților săi. Astfel de întemplieri jalnice nu pot întări în popor dragostea față de cătănie. Comandantul de corp a dat numai decât poruncă, că de aci înainte soldații să stea numai o jumătate de cias ca sentinele.

Producțiune musicală-teatrală se arangează de inteligența rom. din Șoi-

muș și jur cu concursul coriștilor plugari din Bejan, Sâmbătă la 13/26 Ian. 1901 în ospătăria Csös din M.-Șoimuș.

Venitul este destinat pentru biserica rom. gr-or. din M.-Șoimuș. Se cântă patru cântări în cor, apoi se joacă comedia »Piatra din casă« prin dnii Petru Achim, Ioan Berariu, P. Aslău și G. Copos, și dșoarele Aurelia și Mărioara Guga, în fine »Herșcu Bucegiul« prin dl inv. I Bârna.

Foita noastră am fost siliți s'o intrerupem în numărul de față din pricina îmbulzirii materialului de inserțiuni în ultimul moment. Asemenea traducerile din Legi și despre Viie, cari însă se vor continua în numerii viitori.

Crimă. Din Făgăraș se scrie »Gazetei«: În comuna Vaivodenii-mari lângă Făgăraș, în noaptea de 17 Ianuarie a. c. la miezul nopții s'a săvârșit o crimă din cele mai îngrozitoare. Țăranul Sofron Bica de acolo era în dragoste cu nevasta lui Avisalon Bica, econom de frunte în acea comună. De astă vară îndrăgostiții au făcut planul păcătos, cum se stingă viața lui Avisalon Bica, ca luând Sofron de nevastă pe veduva, să între dînsul în averea acea frumoasă. La indemnul soției lui Avisalon Bica, Sofron Bica a cumpărat astăvară un revolver și în noaptea din 17 Ian. a. c. durmind Avisalon Bica în pat cu doi copii ai săi, l-au împușcat drept în inimă și îndată a murit, lăsând după sine 3 copii minoreni unul numai de 3 luni. Dar' păcătoșii au fost prinși și și-au mărturisit fapta.

Logodnă. Dl Adam Basarabă, ales capelan în Romos, și-a încredințat de viitoare soție pe dșoara Cornelia Stanca din Vurpăr. Dorim toată fericirea!

»Foaia Pedagogică« edată de trei profesori ai seminarului din Sibiu, o foaie prea folositoare pentru învățători, a încetat cu începutul acestui an, din lipsa de sprigin.

Iobagii lui Dewet. Nu s'a putut stabili până acum pe câți Englesi au prins Buri în decursul războiului, căci Buri neavând ce să facă cu bieții soldați englesi prinși, le dau drumul și cel mult dacă le iau armele și îmbrăcăminte, lăsându-i în cămăși. Dar'

pentru-ca Englesii prinși odată să-și aducă aminte de Buri câte zile vor trăi, generalul bur Dewet a aflat un mijloc aturisit. Din Bruxela se scrie anume, că după știri sosite acolo, mai mulți soldați englesi s'au reîntors dintr'o luptă în Iohannesburg. Soții lor rămăseră foarte mirați, când nenorociți și-au desbrăcat haina de soldat și nici c'un preț nu voiau s'o mai îmbrace. Intrebați fiind, de ce fac aceasta, soldații își resfrânseră mânecele cămeșilor și-și arătară brațul, pe care se vedeau înfierate trei litere: D. W. O. Acestea trei litere însemnează: De Wet's Own (Iobagul lui Dewett). Soldații au spus, că Dewett i-a prins într'o luptă, dar' i-a lăsat liberi după-ce i-a jurat că nu vor mai lupta, căci altfel are să-și impuște de vor mai cădea în mâinile Burilor. Mai înainte însă Dewett punea să li se apese pe braț un fier înroșit, având literele: D. W. O. De aici se înțelege de ce soldați englesi murmură și se retrag din luptă. Se tem, bieții, că vor cădea în mâinile afurisitului Dewett și atunci vai de pielea lor: Până acum se credea, că pentru Buri ar fi o prostie a prinde englesi, când! și așa trebuie să-și sloboadă eară. Apucătura lui Dewett însă își are noima ei, căci soldatul engles, care a căzut odată în mâinile Burilor, mai bine se dă »marod« și dorește a se întoarce în Anglia, decât se mai lupte. În chipul acesta face Dewettsă scadă numărul armatei englese.

»Ioan Botezătorul«, tragedie în 5 acte și un preludiv, de Hermann Sudermann, a apărut în traducere română de Il. Chendi și C. Sandu. E o bucurie pentru noi când putem, prea rar, vesti iubitorilor de literatură apariția câte unei cărți române de valoare, originală ori tradusă, și o atare bucurie avem acum putând vesti apariția tragediei »Ioan Botezătorul«, care e o prețioasă îmbogățire a traducerilor noastre literare. Se poate căpăta și la »Minerva« în Orăștie, cu 2 cor. Dnii Chendi și Sandu își câștigă frumoase merite prin traduceri așa îngrijite cum e și cea de față.

Câtă miere și ceară s'a produs în Ungaria în 1899? Stupi în coșnițe mobile (de scânduri) au fost în întreaga țeară 212.191, în coșnițe obicinuite (de fel vechiu) 447.899. S'au dobândit 33.518 măji metrice miere în preț de

2,815.512 cor. (84 cor. de maja metrică). Ceară s'a câștigat 2.319 m. m. în preț de 463.800 coroane. O coșniță a dat în mijlociu 5.08 kgr. miere și 0.35 kgr. ceară.

În 1891 erau stupi în coșnițe obicinuite 356.875, s'au dobândit 20.519 m. m. miere în preț de 1,231.140 cor., ceară 1.299 m. m. în preț de 259.800 cor.; o coșniță a dat 4.42 kgr. miere și 0.28 kgr. ceară.

Deci în timp de 8 ani s'a făcut un spor frumos pe terenul stupăritului. Numărul stupilor în coșnițe mobile a crescut la 104.326 (aproape s'a îndoit), numărul stupilor în coșnițe obicinuite încă s'a ridicat la 91.024 miere s'a produs mai multă cu 12.999 m. m. a cărei valoare s'a ridicat cu 1,584.372 coroane, ceară de asemenea s'a produs cu 1020 m. m. mai multă, a cărei valoare s'a ridicat cu 204.000 cor.; chiar și singuraticii stupi au dat roadă mai bună, și anume un plus de 0.66 kgr. la miere și 0.07 la ceară, ceea-ce fără îndoială este a se atribui înmulțirii stupilor în coșnițe mobile, de sistem rațional.

Dintre toate comitatele, în privința stupăritului comitatul Torontalului stă din locul întâiu. În 297 comune ale acestui comitat au fost 34.557 coșnițe mobile, 6016 coșnițe obicinuite, s'au produs 2016 m. m. de miere și 97 m. m. de ceară în preț de 188.744 coroane.

În Ardeal stupăritul este mai înaintat în comitatele: Cojocna, Murăș-Turda, Târnava-mare, Bistrița-Năsăud și Solnoc-Dobâca.

Banca austro-ungară din Viena. Dobânzile acestei bănci mari pe 1900 dau cifra de 16,567.061 coroane (tață cu 18,347.000 în 1899) dând loc la împărțirea unui dividend de 79 coroane de acțiune (față de 102 coroane în anul 1899.) Reservele sunt dotate cu 810.806 coroane. Guvernul austriac încassează ca titlu de participațiune 2,250.075 coroane, ear' guvernul ungar 1,317.471 coroane.

Aducere de galițe din Bulgaria în Ungaria. Căutarea urcată a ouălor și galițelor în străinătate a înduplecat o mulțime de economi din Bulgaria a da mai multă luare aminte cultivării de galițe. În zilele din urmă ale lunii Noemvrie au sosit în Ungaria 1000 de găște vii. Prețul acelor a fost de 2-80 franci pro păreche, la Vidin.

FEURIMI

Cel dintâiu Român, care a beut cafea, a fost logofătul lui Bogdan Chiorul, Ioan Tăutul.

El a fost trimis adecă de Vodă Bogdan la Constantinopol, ca să închine Moldova Turcilor.

Stând cu Vizirul la masă, i-s'a dat cafeaua neagră, după obiceiul turcesc.

Tăutul nu-și putea da cu socoteala, ce beutura e asta, așa neagră, și nici nu visa că e ferbinte.

El vedea că vizirul nu-și bea cafeaua, (vizirul aștepta să se mai răcească), și credea că vizirul așteaptă ca Tăutul să închine și să bea înainte, ca oaspete ce era. Tăutul ridică deci ceașca și strigă: «Trăiască Măria Sa împăratul», și dete cafeaua pe gât dintr'o sorbitură.

De-odată sări în picioare, ars pe gât de cafea, și strigă cât îl ținură plămâni: «Trăiască Impăratul și Vizirul!» El striga fiind-că nu mai putea de arsură!

Vizirul a rămas cu gura căscată auzindu-l strigând așa de tare.

Bietul logofăt și-o fi adus aminte multă vreme de «beutura Turcului».

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihai.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihailu, Danil David și Constantin Batcu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

(133) 1-2.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Corvineana» societate pe acții, se invită în virtutea §-lui 19 din statute la

a Va adunare generală ordinară care se va ține în Hunedoara la 3 Martie st. n. 1901, la 2 oare p. m. în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al direcțiunii despre starea întreprinderii preste tot și despre rezultatul anului al V-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Darea absolutroului direcțiunii și comitetului de supraveghere.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realizat în anul al V-lea de gestiune.
5. Fixarea marcelor de presentă pentru

membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghere pe anul de gestiune 1901.

6. Alegerea unui membru — eventual — alor doi membrii în direcțiune.

7. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-lui 28. din statute.

8. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune, în înțelesul §-lui 20 din statute, la cassa institutului, acțiunile eventuale documentele de plenipotență, cel mult până în 2 Martie st. n. 1901.

Hunedoara, Ianuarie 1901.

Direcțiunea.

Pentru economi!

În **Lugoș** se află un mare deposit (magazin) de **mașini agricole** de tot felul, precum și atelier **pentru reparat de mașini**, — împreunate cu **cancelarie pentru comisiuni**, — fiind proprietatea și sub conducerea dlui **Valeriu Pop**.

Toți economii cari doresc să cumpere ceva mașini economice sau au mașini de reparat sau vreau să-și procure ceva de ale economiei, vor fi foarte mulțumiți de marfa primită, de să vor adresa numitului **Valeriu Pop** în **Lugoș**.

Cei-ce vreau să fie feriți de înșelăciunea agenților necunoscuți și fără inimă, adreseze-se dară, spre binele lor înșiși, la

Valeriu Pop,

depositar de mașini agricole și comisionar economic în **Lugoș**.

Insertiuni mici

Publicări la acest loc costă numai 1 cr. și ruz

Frumoasei blonde... Pentru lăcătuși!

Te-am întâlnit, m'ai zăpăcit. Te-am ascultat, m'ai fărmeat. Biet de mine ce să fac, am și a învățat măestria aici par'că nu am cap, și în Orăștie și acum lucrează în fabrică în Porcurea, — caută loc de lucru la un lăcătuș care ar avea lipsă de o calfă bună.

A să adresa lui **Andrei Florea,** calfă de lăcătuș în Porcurea p. u. H-Boicz

Ghiță

„GRĂNIȚERUL“,

instituit de credit și de economii, ca societate pe acții în H-Dobra

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Grănițerul“ ca societate pe acțiuni în virtutea §-lui 15 din statute se invită la

a II-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în H-Dobra la 9 Februarie n. a. c., la orele 10 a. m. în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea bilanțului și a conturilor încheiate cu finea anului.
4. Distribuirea profitului curat realizat cu finea anului.
5. Darea absolutorului membrilor în Direcțiune și în comitetul de supraveghiere.
6. Modificarea §-lui 18 din statutele societății.
7. Eventuale propuneri în sensul §-lui 26 din statute.
8. Alegerea a doi acționari pentru verificarea protocolului adunării generale.

P. T. acționari, cari voesc a participa la adunarea generală să binevoască a-și depune acțiunile la cassa societății conform §. 16 din statute.

Din ședința plenară a Direcțiunii, ținută la 17 Ianuarie n. 1901.

Direcțiunea.

Active.			Bilanțul pro 1900		Pasive.	
	cor.	fil.		cor.	fil.	
Cassa în număr	5.904	90	Capital social:			
Împrumuturi pe cambii cu giranți	165.455	—	600 acțiuni à 100 cor.	60.000	—	
Împrumuturi pe cambii cu acoperire ipot.	1.740	—	Fondul de rezervă	1.380	08	
Împrumuturi pe obligațiuni cu caventați	2.834	—	Dăpunerii spre fructificare	63.634	11	
Interese transitorii restante	49	07	Interese transitorii anticipate	1.712	64	
Mobiliar: 906 cor. 75 fil.			Cambii reescomptate	43.060	—	
după amortisare de 10% 90 « 68 «	816	07	Dividende neridicate	100	—	
Spese de fondare: 1.695 « 82 «			Profit net	8.318	03	
după amortisare de 340 « — «	1.355	82				
Diverse conturi debitoare	50	—				
	178.204	86		178.204	86	

Esite.			Ctul Profit și Perderi.		Venite.	
	cor.	fil.		cor.	fil.	
Interese după depuneri	2.425	93	Interese:			
« « cambii reescomptate	1.626	30	dela împrumuturi pe			
« « fondul de rezervă	53	08	cambii cu giranți 12.875 cor. 98 fil.			
Salare	2.660	—	dela împr. pe cambii			
Chirie, porto și spese	1.059	42	cu acop. hip. 157 « 99 «			
Contribuțiune:			dela împr. pe oblig. 143 « 38 «	13.177	35	
de 10% după int. dela			Provisiuni	3.731	20	
dep. spre fruct. 244 cor. 74 fil.			Profit transportat din anul 1899	58	19	
competință de timbru 148 « 56 «	393	30				
Amortisare:						
din mobilier 90 cor. 68 fil.						
din spese de fond. 340 « — «	430	68				
Profit net	8.318	03				
	16.966	74		16.966	74	

H-Dobra, 31 Decembrie 1900.

Adam Leșnican m. p., director executiv.

Lazar Vraciu m. p., contabil.

Toma F. Haneșiu m. p., Dr. Laurențiu Petric m. p., Iosif Criste m. p., Iosif Petroviciu m. p., Ioan Petroviciu m. p., Iosif Morariu m. p.,
membru al direcțiunii. membru al direcțiunii. membru al direcțiunii. membru al direcțiunii. membru al direcțiunii. membru al direcțiunii.

Contul Profit și Perdere present, examinându-l și confrontându-l cu cărțile principale și auxiliare, l-am aflat exact și cărțile purtate în bună ordine.

H-Dobra, 17 Ian. n. 1901.

Comitetul de supraveghiere:

George Opresan m. p.

George Popoviciu m. p.

Aron Muntean m. p.

Nicolae Gostae m. p.

Este în interesul tuturor aboneților de a face propagandă pentru răspândirea „Revistei Ilustrate”. Cu cât numărul aboneților va fi mai mare, cu atât va apărea Revista mai bogat ilustrată și mai elegantă.

Abonamentele se fac de-adreptul prin mandat postal.

RRR

Cea mai bună și mai acomodată foaie beletristică pentru stimabilele doamne preotese și învățătoare, precum și pentru gentilele domnișoare dela sate și tot omul știutor de carte este:

„REVISTA ILUSTRATĂ”,

foaie enciclopedică literară

ce apare

de 2-ori pe lună în Șoimus,

cu numeroase ilustrațiuni executate cele mai multe de cincografii curții imperiale din Viena și costă pe o jumătate de an numai

două coroane.

Abonamentul costă numai 2 coroane pe o jumătate de an.

Manuscrisurile și banii de prenumerațiune sunt de a se trimite la administrațiunea „Revistei Ilustrate”, în Șoimus (Sajó-Solymos), posta ultimă Nagy-Sajó.

Sz. 5301/1900.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNYI KIVONAT

A dévai kir. törvényszék mint tkkvi hatóság közhírre teszi, hogy Boncsina Márton végrehajthatónak Popa Iuon lui Iuon végrehajtást szenvedő elleni 366 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az 1881: L.X. t.cz. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a dévai kir. törvényszék a dévai kir. járásbiróság területen levő a varmágai községben fekvő a varmágai 82. sztkjvben A + 1. rsz. 198/3. 190 hrsz. Popa Iuon lui Iuon felerészére 174 kor., az A + 2. rsz. 486, 487. hrsz. 1/2 része 18 kor., az A + 3. rsz. 1514 hrsz. 1/2 része 7 kor. 50 fill., az A + 4. rsz. 1352/1 hrsz. 1/2 része 6 kor., az A + 5. rsz. 1556/2 hrsz. 1/2 része 4 kor., az A + 6. rsz. 1604/2 hrsz. 1/2 része 8 kor., az A + 7. rsz. 1605/1 hrsz. 1/2 része 9 kor., az A + 8. rsz. 1675 hrsz. 1/2 része 8 kor., az A + 11. rsz. 2329/1, 2331/1 hrsz. 1/2 része 25 kor. 50 fill., az A + 12. rsz. 2767/1 hrsz. 1/2 része 61 kor. 50 fill., az A + 13. rsz. 2777 hrsz. 1/2 része 26 kor. 50 fill., az A + 14. rsz. 2782 hrsz. 1/2 része 14 kor. 50 fill., az A + 15. rsz. 3022, 3023 hrsz. 1/2-ed. része 47 kor., az A + 16. rsz. 3214 hrsz. 1/2-ed része 24 kor. 50 fill., az A + 17. rsz. 3337, 3338, 3339 hrsz. 1/2 része 27 kor. 50 fill., az A + 18. rsz. 3341 hrsz. 1/2 része 26 kor. 50 fill., az A + 19. rsz. 3349 hrsz. 1/2 része 35 kor., az A + 21. rsz. 3369 hrsz. 1/2 része 30 kor. 50 fill., az A + 22. rsz. 3596 hrsz. 1/2 része 6 kor. 50 fill., az A + 23. rsz. 4007 hrsz. 1/2 része 3 kor. 50 fill. ezenel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi február hó 4-ik napján d. e. 9 órakor Varmága község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási

áron alul és eladatni fognak. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881 L. X. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt ig. ü. min. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképea értékpapirban a kiküldött kezéhez lettenni.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Déván, 1900 november 12-én.

Székel,
kir. tszéki bíró.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 275.000

(92)

Depuneri: cor. 1.750.000.

16—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 80/0;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 60/0;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce atacere se poate rezolva verbal în biuroul institului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Directiunea.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

☆ Circulare ☆
& pre-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și cerere
Registre și imprimate
Anunțuri, Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Se recomandă a executa următoarele:

Opuri, Broșuri și Placate
Bilete de logodnă și cununie
Carte și epistole

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuesc repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăştie, 13 Ian. v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

NU-I LEAC

Nu ştiu de ce în astă seară
Mai trist is ca de obicei...
O fi vre-un chin de-odinioară
Redeşteptat de flori de tei.

Era stîrşit de primăvară
Şi teii ninşi erau de flori
Când 'mi-ai şoptit: „Din astă sară
Să nu mai vii, să nu m'adori“.

Am căutat o vară 'ntreagă
Să fiu cuminte, să te-ascult:
Cu cât luptam să nu'mi fi dragă
Cu-atât te adoram mai mult...

Acum a mea eşti pe vecie
Şi suferinţele-au apus,
Şi totuşi nu ştiu ce să fie
De nu mai uit ce 'mi-ai fost spus.

Se vede c'o durere mare
Trăieşte încă peste-un veac;
Eşti fericit, o crezi că moare —
Şi'n suflet nu mai are leac.

Artur Stavri.

Suflet de mamă.

Cucoana Zoîţa nu mai poate
de bucurie. De când a primit
scrisoarea, nu-şi găseşte astîmpăr;
umblă de colo-colo, cu paşii ei
mărunţi, cercetând toate ungherile
să nu fie cum-va case de paia-
geni, scuturând lucrurile de colb,

şi aşezând mereu toate pe la
locurile lor.

Şi câte n'a pregătit cocoana
Zoîţa! Dulceţi proaspete a făcut:
un şerbet frumos de coajă de
migdale, că-i place mult lui Gri-
goriţă; a gătit plăcinte cu poalele
în briu, da ştii, nişte plăcinte,
colea, să-ţi lingi degetele, nu
alta. Mă rog, îi vine fiul cel iubit,
pe care de doi ani nu l-a sărutat
şi nu l-a strîns la sîn; îi vine
Grigoriţă, locotenentul.

Şi-i așa de frumos, bată-l no-
rocull! Cu mustaşa răsucită şi cu
tunica cea roşie, ca para focului,
parcă-i fecior de împărat, ca în
poveşti. Şi cât ţi-i ziulica de
mare nu i mai tace gura, şi nu
mai stă din rîs, ride şi spune şi
ride, ca şi cum toată lumea ar fi
a lui, şi n'ar şti ce-i nevoia şi
grija. Ii o grădină, s-a isprăvit.

Şi iacă, vine să vadă pe
mă-sa.

El nu-i ca alţi copii, cari,
dacă fac aripi, zboară ca rându-
nica, dela casa părintească, şi
pribegesc prin lume, de nu le
mai ştie nimeni de urma lor. El
nu-i așa; Grigoriţă își aduce tot-
deauna aminte că la marginea
ţării, într'un oraşel pierdut în um-
bra pomilor bătrâni, în casa de
bărne cu acoperiş de draniţă, pe
de-asupra zaplazului împestrit cu
muşchiu verde şi proptit în pari

de stejar, se uită cu ochi de jale
dornica lui mamă, în spre soare-
apune, pe unde chinuieşte, în
oaste, iubitul ei fiu. Poate că-l
mână şi pe el dorul spre cuibul
în care s'a născut, unde a supt
piţa mamei şi i-a deprins graiul.
D'apoi eacă slujba-i slujbă, şi cei
mari sunt neîdurători! De aceea
din ce în ce mai rar își îndreaptă
calea într'acoace, şi numai cu
scrisul se mai mîngăie şi el. —

Aşa des nu-i poate scrie, că n'are
vreme, s'erăcuţul; în armată se
munceşte cu sudoare, nu mănăncă
nimeni leafa de haram. Şi ce
leafă au? De risul lumii! Dacă nu
i-ar mai trimete şi ea câte ceva,
ar' duce-o greu, mititelul. Nici
n'asteaptă ea să-i ceară Grigoriţă,
aşa frumos cum cere el prin scri-
sori; cum primeşte căştiul (arênda)
ii pune la postă câte o sută, ori
două sute de lei, cât poate. Că
cel mult câştig nu capătă nici
cocoana Zoîţa; câte şapte sute,
la sf. George şi la sf. Dumitru.
Atâta i-a rămas şi ei din toată
zestrea: şfoara asta de pământ,
de pe care trăieşte şi ea de azi
pe mâne. Şi parcă-i trai aista? Ia,
o vieaţă incurcată. Ar' putea trăi
mai bine, dacă şi-ar' vinde moşi-
oara, că multă lume umblă după
dînsa; dar' se gîndeşte așa, că
mai bine ar' fi să găsească şi
fiu-seu ceva pe urma ei, că tot
mai grele or să fie vremurile, şi

i-a prinde bine un ajutor la nevoile vieții.

Acuși trebuie să sosaască, puiul mamei.

Și cocoana Zoița nu știe ce ar' face, să treacă mai repede vremea.

De zeci de ori s'a uitat la ceasornicul din părete, un ceasornic bătrân ca și dînsa, care-i ține tovărășie în singurimea ce-i întristează și mai mult vieța; de zeci de ori s'a ivit în capetul stradei, și-a pus mîna streșină de-asupra ochilor, și s'a uitat, cu dor, spre câmpia pe unde vine trenul, tărîndu-se, ca un șerpe uriaș, printre grădini și case, slobozînd nori de fum care umplu văzduhul, și duduind ca grindina care înspăimîntă. Ear' de întâlnește cocoana Zoița un cunoscut, îl oprește în cale și-i spune:

— Nu știi, acuși vine Grigoriță!

In stîrșit a sosit.

Și cât pe ce era să nu-l cunoască. Mă rog, s'a schimbat de necrezut. A mai crescut, s'a mai îngrișat; pare mai hărbat acuma. Și nu mai este așa vesel și vorbăreț, precum îl știa mă-sa. Poate să fie și obosit de drum; dar' ori cum, tot se vede că nu-i Grigoriță cel de mai înainte. Cine știe... de... tinerete nu-s?... De-ale inimii l'or fi zbuciumând; ori greul slujbei îl apasă, că la roșiori nu-i ca la căciulari; acolo-i muncă.

In sara ceea n'a eșit din casă a stat cu mă-sa până ce-au cântat cocoșii de miezul nopții, și, ca un fiu bun și iubitor, despre toate a cercetat-o: cum îi merge sănătatea, cum trăiește cu vecinii, cu arîndașul cum se împacă, dacă-i plătește câștiul regulat; toate, toate a voit să le știe, cu deamănuntul.

(Va urma).

IN LIVADĂ

In limpedea noapte
Vezi calea de lapte
Dearte albind.

Sub marea de perle
Dorm granguri și merle;
Simți dorul dormind.

E largă tăcere,
Rar paseri stinghere
Deliră în fîn;

Pe strune de liră
De sigur deliră
Ș'al nopții stăpân.

P'aproape o fată
Cărarea ș'o cată...
Hei, vere, prăpăd!

— Ți's ochii ca mura?
Și dulce ți-i gura?
Stai fată, să ved...

I. Birsan

DEDICAȚIE

(D-șoarei S...)

— Sărut mîna coconiță!

Ești năltuță subțirică, ba zău
chiar și frumușică!

Și cu toate acestea, te știi și
mânia. Zău așa!

Femeia e înzestrată dela natură
cu însușiri frumoase, încât ai
crede că e un înger, dar' când se
mânie lasă să întrezezi și la ea
nescai calități mai rele, cari de
altcum se găsesc mai ales la noi,
cei cari purtăm mustațe, — (cel
puțin așa zic ele)..

Te-am văzut de câteva ori,
făr' a fi cugetat că o să mai dau
și de d-ta pe unde am umblat.

Mai nainte de cea din urmă dată,
te-am aflat cosînd la saci. Ți-a-
duci aminte, când te-am întrebat:
ce faci? mi-ai răspuns: „ia', cos la
saci"! Și te-ai roșit nițel la față!

Pe semne ți-ar fi venit mai
la socoteală se te aflu cosînd la
ceva mai delicat. D-ta și sacii; ce
deosebire...

Mie însă mi-a plăcut mult
asta, căci vezi d-ta, eu fiind om
mai dintr'un trunchiu, și neiubind
mult lucrurile „delicate“, mi-am
zis: d-șoară, și coasă la sacii ăsta
e semn bun, căci aiaptă a... gos-
podărie.

Și coconițele despre cari se
poate zice, că iubesc gospodăria,
crede-mă că înaintea ori căru
om cu cap de pe lumea asta,
sunt bine prețuite.

Cusutul sacului însă a trecut,
și a urmat altă întălnală. Știi
petrecerea la care mă rătăcisem
și eu.

— D-ta erai atunci în haină
frumoasă, mai frumoasă decum
ar fi vrednicit o petrecere ca
aceea.

Și d-ta nici n'-ai fi făcut mult
din așa o petrecere, căci gîndul
meu (al d-tale) departe sboară...
dar' ce să-i faci.

Te-ai dus la petrecere, ai
jucat (d-ta îi zici „dansat“) fără
voie, chiar și cu mine, ear' în
urmă supărată de micimea far-
mecului unei astfel de petreceri;
îți era oareși-cum sfială, că ai
fost în mijlocul publicului din
seara aceea...

Căci ce vrei d-ta, fluturul
prinzîndu-l furtuna, își perde lus-
trul aripilor, i-se spală frumseța,
însă se nu uităm că trecînd fur-
tuna, fluturașul își recapătă ear'
farmecul seu, praful fin spalăt de
pe aripile lui, se formează din
nou, și micul fluturaș e cu atît
mai vesel că fost-a și prin vre-
muri grele, dar' acum ear' e dră-
gălaș ca mai nainte.

Așa îmi inchipuesc eu și pe
o coconiță, sau de-ți mai place,
pe o „madamoisellă“, carea ia

parte degradându-se (?) — și la o astfel de petrecere mai sătească.

Imi place mult, când pot vedea la câte o petrecere de acesta și câte un boboc de crin mai gingaș, d-ta îi zici delicat. Bobocul prin aceasta, nu se deosește, din contră se înalță. Cel-ce cinsteste pe alții, pe sine se cinsteste.

D-ta însă te cătrănișezi foc când ai auzit că voiu a face pomnire prin ceva foi despre d-ta că a-i luat perte. Auzi acolo! O d-șoară de salon, sê-și petreacă între nație, și în urmă aceasta sê se știe și în afară! Of, of, „anapodos cosmos“! sau pe sătenie „lume anapoda“.

Și pare-că te vîd și acuma, cât te uitai de neplăcut, și cât te năcăjiseși, când eu imi spuneam părerile mele fără vlagă, pentru gustul matale.

Ear' în urmă, când ajunsesem la mai în serios, d-ta drept apărare pentru vederile d-tale, a-i scăpat, poate fără voie — în pripă, indiscretul cuvînt: „ce va zice I... când va auzi că eu am fost la petrecerea aceea?“

Haha! de I... e vorba, bine că știu, am sê-i trimit vorbă de-a dreptul despre aceasta, ear' d-tale drept souvenir pentru dăgălașa împotrivire ce 'mi făceai, am sê-ți dedic:

„Călug...“, și atunci se vezi ce-a zice I...?!

Nu știu pentru-ce dar' imi place mult când pot avea proces la fel cu cel dela petrecerea zisă, poate fiindcă și încăpăținatul meu cap mai dă de câte o belea, și mai cearcă a se proçopsi, numai cât la urma urmelor, bietul de el tot face după cum îl taie... capul.

De pildă și acum, știu că

dacă vei ceti aturisita mea asta de dedicație, te vei mânia rău; mă vei da dr...lui (cetește „doctorului“ căci „dr“ înseamnă „Doctor“) ba sê fiu mai aproape m-ai trage poate și de urechi, în contra cărui lucru a-și striga cu toată încruntarea, fiindu-mi urechile și așa respectabil de lungi

De-oiu avea fericirea sê te vîd curînd, știu că mi-oiu auzi buchile, căci nu poți fi uitucă, fiind așa de gingașe și sentimentală; natu'elele simțitoare n'au obiceiul de-a fi uituce.

Și totuși mi-am luat inima în dinți și am zis: tot atât, fie ce-o fi, am sê scriu dedicația aceasta, se o cetească și dinsa, de-a viea.

Motiv ușurător am, că afară de d-ta puțini vor mai ști de cine e vorba, și prin urmare vei putea deveni totuși nițel mai uitucă.

Ear' acum sfîrșindu-mi vorbele goale, scusă că m'am folosit numai de litera cu care ți-sê incepe gingașul nume, de altă dată mai avînd „aferuri“ laolaltă, îți voiu face plăcerea de-a te numi cu numele întreg, până atunci însă cred că ne vom mai întîlni cu pace și voie bună, fără aferuri...

Eu.

CÂNTECE DIN OLTENIA

Foaie verde peliniță,
Cuculeț de poeniță,
Sai de spune lui Ioniță
Sê vie sê-i dau guriță,
Că de când nu i-am mai dat,
Din picioare m'am uscat,
Zi și noapte-am suspinat,
Până când m'am ofiecat.
Sboară, cucule, ca vîntu
Și 'nconjoară tot pămîntu,

Ia-l în aripile tele
Și-l adă-n brațele mele,
Că neica-i fecior de lele:
Știe-a rupe gânduri grele...

Cinstirea copilului

Cinstiți bătrînețea, bine; dar' cinstiți și copilăria. Cinstiți sufletul care abia a iesit din sinul naturii, icoana naturii, icoana lui Dumnezeu, pe care suflarea stricată a societății n'a atins-o încă; cinstiți planurile proniei D-zeești care se odihnesc în leagan.

Acest copil poate-că va fi un om mare în lume, dar' și de n'ar fi, nu e oare pentru voi amintirea vie a încântărilor iubirei, arvuna și zimbetul nemuririi voastre?

Daniel Stern.

Dumnezeu se cunoaște din toate lucrurile sale.

În frumosul ținut care se mărginește cu riul Rin, în Țaranemțască, este un castel mîndru, ale cărui turnuri, călătorind pe țărmul stîng al Rinului, se pot vedea de cealaltă parte înălțându-se cătră cer, mai pe sus decât minunații arbori, tot atât de vechi ca și castelul.

Înainte cam cu vr'o 80 de ani în acel castel locuia un nobil, cu numele Baron P. El avea un singur fiu, care nu era numai un bun tovarăș și mîngăitorul tatălui său, ci și o binecuvîntare pentru toți cei-ce erau așezați pe bunul tatălui său.

La un prilej dat, pecând acest tiner bărbat lipsea de acasă, s'a întâmpat, că un domn francez a venit la castel, și a început a vorbi despre tatăl seu cel ceresc cu astfel de cuvinte, cari au făcut să-i înghețe sângele bătrânului Baron, care l'a muștrat zicându-i: „Nu te temi a vătămă pe D-zeu?” Francezul i-a răspuns, că nu se teme, pentru-că el pe acela nu l'a văzut.

Baronul nu a luat în seamă acest răspuns, dar' în dimineața următoare și-a dus oaspele să-i arate castelul și împrejurimea lui; și între altele i-a arătat și un prea frumos tablou (icoană), ce atârna de părete. Francezul s'a mirat mult de chip și a zis, că cel-ce l'a făcut știe cum se poarte penelul.

„Fiul meu a zugrăvit acest tablou”, zise Baronul.

„Atunci fiul vostru este un bărbat foarte îndemânat”, răspunse francezul necredincios.

De aci Baronul merse cu oaspele seu în grădină, și i-a arătat flori frumoase și plantații de arbori.

„Cine îngrijește de întocmirea acestei grădini?”, întrebă oaspele.

„Fiul meu”, răspunse Baronul; „el cunoaște fiecare plantă de aici, dela cedrul Libanului, până la iarba ce crește lângă zid”.

„In adevăr” zise francezul, „acum imi fac o închipuire foarte bună despre el”.

După aceste Baronul îl conduse în satul cel mai de aproape, și i-a arătat o grupă, mișcă și curată, de case, unde fiul seu a întemeiat o școală, și unde el a primit și a lăsat să fie crescuți toți copiii, cari și-au pierdut părinții. Copiii din școală se ve-

deau așa de nevinovați și fericiți, încât francezul s'a mirat foarte mult și, când s'a reîntors la castel, a zis Baronului: „Ce om fericit trebuie să fi D-ta, care ai un fiu atât de bun!”

„Cum știi D-ta, că eu am un astfel de fiu bun?”

„Pentru-că i-am văzut lucrurile sale, și eu știu, că el trebuie să fie bun și destoinic, dacă el a întocmit toate, câte D-ta mi-ai spus și arătat.”

„Și D-ta nu l'ai văzut?”

„Nu; dar' îl cunosc foarte bine, pentru-că eu îl judec din lucrurile sale.”

„Adevărat” zise Baronul; „și în chipul acesta judec eu ființa Tatălui meu ceresc. Din lucrurile sale știu, că el este o ființă de nesfârșită înțelepciune, putere și bunătate.”

Francezul a simțit puternica dojană, și s'a ferit a mai vătămă prin cuvinte nepotrivite pe credinciosul Baron.

Din nemțește,
de R. S.

IN MUNȚI

Pe zări de cristal
E luna 'n splendoare,
In codru de fag
Suspîn de vioare.

Se cerne de sus
Pe munții sihaștri,
Eternul mister
Din lumile-albastri,..

Spre vîrfuri mă duc
Să scriu dragii mele
Pe-o filă de cer
Cu raze din stele.

ARE HAINE NOI

Iși trimete o ovreică copiii la gărlă să se scalde, că le era cald tare și erau și cam soioși. Copiii erau trei: unul mai mare pe care îl chema Ițic, unul mai mititel pe care îl chema Ștrul, și altul micșor de tot, pe care îl chema Șloim.

Când se plece copiii, ovreica zice ălui mai mare:

— Băgă de seamă, Ițic, să nu se inece Ștrul.

— Eu mai bine am să văz să nu se inece Șloim, că e mai mic.

— Ce Șloim, prost ce ești, tu să vezi să nu se inece Ștrul, că are haine noi!..

Dumitru Stăncescu.

LA MĂNASTIRE

Dac'o fi să nu ne lase
Ca să facem cununia,
Vom pleca la mănăstire;
Bună'i și călugăria!

Tu te'i face un călugăr
Tot ștregar ca și 'nainte,
Eară eu călugăriță,
Ca și tine de cuminte!

Când din doi unu'i femeie,
Toate's bune unde's doi:
Bine-o fi și 'n mănăstire
Dac'om fi iar' amândoi.

De mâncare nu ne trebuli..
Când o fi în postul mare,
Cias la cias, ca doctorie,
Ne-om da câte-o sărutare.

Cornelia din Moldova.

